

Analýza komunikačnej interakcie medzi rozhodcom a hráčmi vo futbale

Peter Kačúr – Lukáš Tóth

Katedra športovej edukológie a humanistiky, Fakulta športu, Prešovská univerzita v Prešove

peter.kacur@unipo.sk

lukas.toth@smail.unipo.sk

Kľúčové slová: verbálna komunikácia, špecifická herná situácia, pravidlá futbalu, rozhodca, futbal, komunikačná interakcia

Key words: verbal communication, specific gaming situations, soccer rules, judge, soccer, communication interaction

Úvod

Futbal je loptová hra, ktorá je v súčasnosti považovaná za najpopulárnejší kolektívny šport na planéte. Podľa medzinárodnej futbalovej federácie FIFA sa futbalu venuje pravidelne najmenej 240 miliónov ľudí vo viac ako 220 krajinách sveta.

Nevyhnutným faktorom vo futbale je bezpochyby aj komunikácia, bez ktorej by nielen futbal nebolo možné realizovať. Vo futbale môžeme sledovať rôzne komunikačné interakcie. Tie, ktoré sa týkajú samotnej hry, sú napríklad komunikácia hráčov medzi sebou, trénera s hráčmi, komunikácia rozhodcu s asistentmi rozhodcu a náhradným rozhodcom, ako aj komunikačná interakcia rozhodcu a hráčov. Keďže je futbal športová hra, ktorá je vymedzená pravidlami, o ich dodržiavanie sa starajú futbaloví rozhodcovia. Sú odborníkmi a znalcami pravidiel futbalu, od ktorých sa očakáva úplná objektivita, rozhodovanie v duchu pravidiel, ponechávanie maximálnej plynulosti a spádu hry s dôrazom na zachovanie jej športového charakteru a krásy, vrátane potlačenia prehnanej tvrdosti. Preto musí byť rozhodca pripravený nielen teoreticky, ale musí byť i dostatočne fyzicky zdatný, maximálne koncentrovaný a psychicky odolný, ako aj dostatočne komunikačne pripravený, aby mohol o svojich rozhodnutiach komunikovať so športovcami a trénermi (Dosseville et al., 2011).

Fakt, že rozhodcovia svojím výkonom ovplyvňujú vnímanie sociálneho poriadku, férovosti a akceptácie rozhodnutia prostredníctvom určitého komunikačného štýlu, potvrdzuje aj niekoľko štúdií zameraných na komunikáciu rozhodcov (Mellick et al., 2005; Simmons, 2009, 2010). Priemerne rozhodcovia počas zápasu vykonajú tri až štyri rozhodnutia za minútu (Helsen – Bultynck, 2004; Fruchart – Carton, 2012). Spôsob, akým rozhodcovia komunikujú svoje rozhodnutia na ihrisku, sú ovplyvňované rôznymi faktormi, ako je reputácia a miera agresivity hráčov (Jones et al., 2002), diváci, skúsenosti a prežívaná úzkosť (Balmer et al., 2007), predchádzajúce chybné rozhodnutie (Plessner – Betsch, 2001), individuálna schopnosť zvládať rozhodovať pod veľkým tlakom (Page – Page, 2010), ako aj tlak spoločnosti (Dawson – Dobson, 2010). Simmons (2010) tvrdí, že hráči posudzujú rozhodnutia rozhodcov ako správne, ak rozhodca doplní svoje rozhodnutie o vysvetlenie a komunikuje pokojným tónom. Nielen verbálne prejavy, ale aj signály rúk, reč tela, používanie píšťalky, pohyb v priestore či výrazy tváre môžu prispieť k pozitívnym výsledkom rozhodovania (Australian Coaching Council, 1996; Baer, 1990; Steel, 1993).

Zachytenie a analýza komunikačnej interakcie medzi rozhodcom a hráčmi rôznych vekových kategórií, ako aj rôznych výkonnostných líg, môže napomôcť k pochopeniu špecifických zákonitostí komunikácie v športovom kontexte.

1 Metodológia výskumu

Cieľom výskumu je analyzovať frekvenciu výskytu verbálnych formulácií v komunikačnej interakcii medzi rozhodcom a hráčmi rôznych vekových kategórií.

Na základe zámerného výberu bol výskum realizovaný na futbalových hráčoch zo šiestich futbalových klubov a futbalového rozhodcu, ktorý pôsobí ako rozhodca III. ligy Východ riadenou Východoslovenským futbalovým zväzom.

Na zachytenie verbálnej a neverbálnej komunikácie medzi hráčmi a rozhodcom bola použitá metóda nepriameho pozorovania. Túto metódu sme realizovali prostredníctvom audiovizuálneho nahrávania. Na vytvorenie audiovizuálneho záznamu sme použili DVD kameru so statívom a mikrofónom. Použitím DVD kamery a mikrofónu sme zaznamenali neverbálny aj verbálny komunikačný prejav hráčov a rozhodcu. Použitie kombinácie DVD kamery a mikrofónu sme zvolili kvôli čo najlepšiemu a najkvalitnejšiemu zachyteniu komunikácie medzi hráčmi a rozhodcom (Slančová – Slančová 2009; Kačúr 2011).

Na deskripciu audiovizuálnych záznamov sme použili softvér AEGISUB 3.1.3 (Advanced Subtitle Editor), ktorý nám umožnil presné ohraničenie a synchronizáciu verbálnych a neverbálnych prehovorov v čase.

Verbálne formulácie, ktoré prešli procesom kódovania, sme rozdelili do dvoch hlavných skupín. Prvú skupinu tvoria samostatné verbálne formulácie. Do tejto skupiny sme zaradili tie, ktoré nevytvárali žiadne reťazce s inými verbálnymi formuláciami v rámci komunikačnej interakcie medzi rozhodcom a hráčmi. Druhú skupinu tvoria nesamostatné verbálne formulácie, respektíve všetky verbálne formulácie, ktoré vzájomným kombinovaním vytvárali komunikačný vzorec v komunikačnej interakcii medzi rozhodcom a hráčmi. Ako príklad verbálneho komunikačného vzorca môžeme uviesť I-PE (inštrukcia – pozitívny verbálny prejav).

Každý samostatný aj nesamostatný verbálny prejav vo verbálnych prehovoroch rozhodcu a hráčov sme z hľadiska funkcie verbálnych formulácií okódovali len raz, ako verbálne prejavy priradené k určitej skupine podľa komunikačnej typológie vytvorenej autormi Bowers et al. (1998). Komunikačná typológia pozostáva zo šiestich typov verbálnych prejavov, ktorá bola modifikovaná. Pozorovali sme teda verbálne formulácie ako inštrukcie, konštatovanie, otázky, odpovede, pozitívne a negatívne verbálne prejavy.

Po ukončení procesu kódovania sme pomocou softvéru DAT – Discussion Analysis Tool software (Jeong, 2003) vypočítali sekvenčnú analýzu okódovaných samostatných aj nesamostatných verbálnych formulácií. V tomto výskume sme analyzovali 36 (6 x 6) možných kombinácií verbálnych prejavov.

2 Analýza frekvencie výskytu verbálnych prehovorov

Analýze obsahovej štruktúry a frekvencie verbálnych formulácií v komunikačnej interakcii medzi rozhodcom a hráčmi rôznych vekových kategórií predchádzalo stanovenie kódovacej schémy, pomocou ktorej sme počas zápasov zaznamenávali jednotlivé verbálne prejavy. Tieto verbálne prejavy sme zaradili do šiestich skupín a priradili sme im príslušné kódy: Otázka – OT (**iii**); Odpoveď – OD (**ii**); Pozitívny verbálny prejav – PE (**vi**); Negatívny verbálny prejav – NE (**v**); Inštrukcia – I (**i**); Konštatovanie – K (**iv**). Za otázku považujeme výrok, ktorý zachytáva prvky nejakej neznámej úlohy alebo situácie, ktorá si vyžaduje vysvetlenie. Otázka sa vyjadruje spojením slov s opytovacím zámenom alebo opytovacou vetou. V zápasoch, ktoré sme pozorovali, sme najčastejšie otázky zaznamenávali v situáciách, keď si hráči od rozhodcu pýtali odôvodnenie svojho rozhodnutia. Odpoveď chápeme ako reakciu na položenú otázku. Verbálnu formuláciu, ktorá vysvetľuje alebo oboznamuje s dôvodmi činu, chápeme ako konštatovanie. V prípade nášho výskumu ide o verbálne prejavy rozhodcu alebo hráčov, ktorí sa snažia odôvodniť svoje rozhodnutie alebo správanie počas

zápasu. Väčšinou ide o dlhšie trvajúce prehovory. Inštrukcie boli pozorované ako všetky verbálne prehovory vykonané rozhodcom alebo hráčmi, ktoré v sebe niesli znaky inštruovania a mali charakter inštrukcie. Ide o verbálne prehovory, ktorými dávajú hráči alebo rozhodca informáciu o skutku bez vysvetlenia dôvodu. V našom výskume sme zaznamenávali pozitívne verbálne formulácie hráčov aj rozhodcu v situáciách, ktoré vznikli počas zápasov. Tieto pozitívne verbálne prejavy vznikali v dôsledku výskytu rôznych emočných podnetov, ako napr. dôvery, radosti, prekvapenia alebo očakávania v konkrétnych situáciách, ktoré nastali v priebehu zápasov. Negatívne emócie vznikali dôsledkom výskytu hnevu, nesúhlasu, znechutenia, smútku alebo strachu, ktoré mohli byť vyvolané zo vzniknutých situácií v priebehu zápasov.

(i) Inštrukcia (I)

*ROZ: Kľud v šestnástke, bez strkania.

(ii) Odpoveď (OD)

*ROZ: áno, potiahol ho.

(iii) Otázka (OT)

*HRA: bola už vonku?

(iv) Konštatovanie (KO)

*HRA: ale veď som sa ho ani nedotkol!

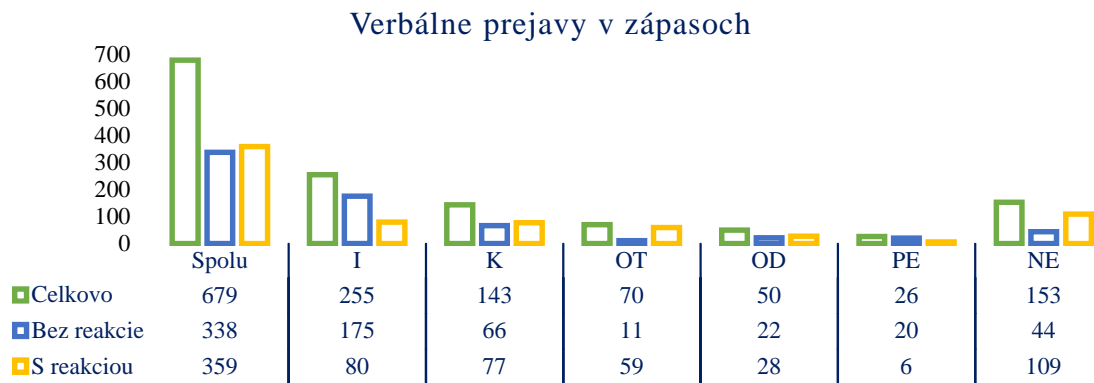
(v) Negatívny verbálny prejav (NE)

*HRA: to nemyslíš vážne!

(vi) Pozitívny verbálny prejav (PE)

*HRA: veľmi dobre sudi.

V prvej časti analýzy sme sa zamerali na frekvenciu výskytu základných verbálnych prejavov zaznamenávaných počas zápasov vo všetkých troch vekových kategóriách.

Graf 1 Výskyt verbálnych prejavov počas všetkých troch zápasov

Legenda: I – Inštrukcia; K – Konštatovanie; OT – Otázka; OD – Odpoveď; PE – Pozitívny verbálny prejav; NE – Negatívny verbálny prejav

Ako môžeme vidieť v grafe 1, počas troch futbalových zápasov sa nám podarilo celkovo zaznamenať 679 verbálnych prejavov, z ktorých sa v komunikačnom vzorci objavilo 359 verbálnych prejavov (52,87 %) v rôznych kombináciách. Najčastejšie sa vyskytujúce verbálne prejavy boli inštrukcie, ktoré sme zaregistrovali 225 krát (37,56 %). Tento výsledok je pochopiteľný, keďže pri inštrukciách ide vlastne o prehovory, ktorými dáva rozhodca alebo hráč informáciu, ktorá je všetkým jasná aj bez následného vysvetlenia dôvodu. Podobné výsledky zaznamenali aj autori výskumov zaoberajúci sa komunikáciou trénerov s hráčmi (Slančová – Slančová, 2009; Kačúr, 2011; Kačúr et al., 2011; Kačúr, 2012; Tóth, 2016). Je preto zrejmé a výsledky výskumu tomu nasvedčujú, že verbálne formulácie vo forme

inštrukcií majú v športovom kontexte nezastupiteľnú úlohu. Verbálne prejavy, ktoré sa počas zápasov používali najmenej, boli pozitívne verbálne prejavy a tie sme zaznamenali len v 26 prípadoch (3,83 %). Dôvod tohto výsledku môžeme pripisovať postojom hráčov k práci rozhodcov, od ktorých sa vyžaduje správne rozhodnúť v každej situácii. Z tohto dôvodu hráči nepocitujú potrebu rozhodnutie rozhodcu pozitívne ohodnotiť. Najčastejšie sa vyskytujúce jednotlivé verbálne prejavy, resp. také za ktorými nenasledovala žiadna iná reakcia, sú taktiež inštrukcie, ktoré sa vyskytli v 175 prípadoch (51,78 %) z celkového počtu verbálnych prejavov. Spomedzi jednotlivých verbálnych prejavov sa najmenej frekventovane používali otázky, ktoré padli v priebehu troch zápasov iba 11-krát (3,25 %). Táto skutočnosť je ľahko odôvodnená tým, že na otázky nasleduje prirodzene odpoveď a len vo výnimočných prípadoch ostávajú otázky bez povšimnutia. Čo sa týka verbálnych prejavov v komunikačnom vzorci, najvyšší výskyt sme zaznamenali pri negatívnych verbálnych prejavoch, a to až v 109 prípadoch (30,36 %).

2.1 Analýza verbálnych komunikačných vzorcov v špecifických herných situáciách

V druhej časti sme sa zamerali na výskyt piatich najčastejších verbálnych komunikačných vzorcov v špecifických herných situáciách, ktoré sme určili na základe výsledkov získaných v predchádzajúcej časti. Medzi najčastejšie vyskytujúce sa komunikačné vzorce v rámci verbálnej komunikačnej interakcie medzi rozhodcom a hráčmi sme zaradili nasledujúce kombinácie s uvedenými príkladmi: I-NE (i); NE-I (ii); OT-OD (iii); NE-K (iv); NE-NE (v):

(i) Inštrukcia (I) - negatívny verbálny prejav (NE)

*ROZ: hraj, hraj, hraj, hraj, hraj!

*HRA: hééj! # To čo má byť !?

(ii) Negatívny verbálny prejav (NE) – inštrukcia (I)

*HRA: do riti veď to bol faul # pískaj sudi!

*ROZ: hraj # čisto, čisto # trafil čistú loptu.

(iii) Otázka (OT) – odpoveď (OD)

*ROZ: Číslo sedem ste v poriadku?

*HRA: áno, áno v pohode.

(iv) Negatívny verbálny prejav (NE) – konštatovanie (K)

*HRA: ofsajd do frasa # čo nevidíš?!

*ROZ: tvoj hráč bol posledný # 13-tka, tak nemohol byť v ofsajde.

(v) Negatívny verbálny prejav (NE) – negatívny verbálny prejav (NE)

*HRA: Rozhodca, rozhodca! # Čo nevidíš?! # Rozhodca.

*ROZ: Neziapte mi tu do frasa! # stál som blízko # všetko som videl!

ŠHS	Najfrekventovanejšie komunikačné vzorce					Spolu
	I-NE	NE-I	OT-OD	NE-K	NE-NE	
Faul	21	26	14	18	10	89
Hra rukou	4	9	4	4	6	27
Hráč mimo hry	5	6	5	3	4	23
Lopta mimo HP	2	2	8	4	4	20
Spolu	32	43	31	29	24	

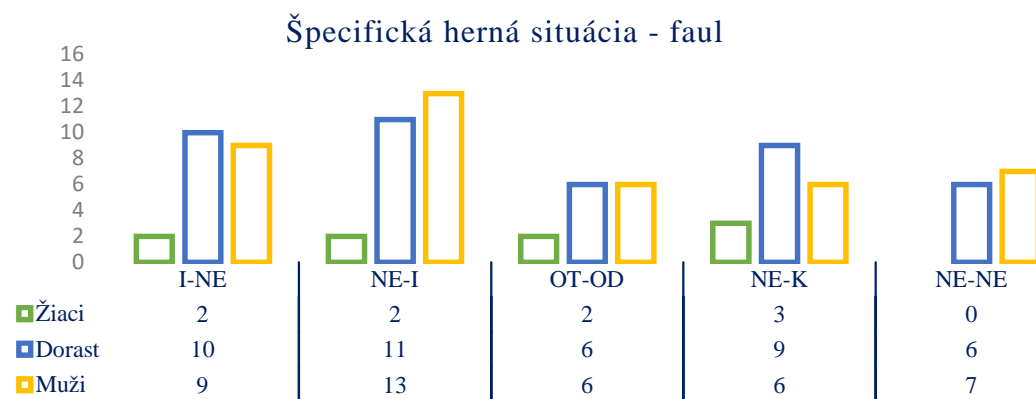
Tabuľka 1 Výskyt piatich najčastejších verbálnych komunikačných vzorcov v špecifických herných situáciách

Legenda: I – Inštrukcia; K – Konštatovanie; OT – Otázka; OD – Odpoveď; PE – Pozitívny verbálny prejav; NE – Negatívny verbálny prejav; ŠHS – špecifická herná situácia; HP – hracia plocha

V tabuľke 1 nájdeme opis kombinácií verbálnych prejavov, ktoré boli zaznamenané v špecifických herných situáciách foul; hra rukou; hráč mimo hry a lopta mimo hracej plochy

Z uvedených výsledkov je zrejmé, že najfrekvencovanejší výskyt vybraných komunikačných vzorcov sme zaznamenali v špecifickej hernej situácii pri faule (55,97 %). Nasledovala špecifická herná situácia hra rukou (16,98 %), hráč mimo hry (14,47 %) a najmenej sa vyskytli vybrané komunikačné vzorce v situácii, keď bola lopta mimo hracej plochy (12,57 %). Z opačného pohľadu môžeme konštatovať, že v štyroch z piatich najfrekvencovanejších používaných komunikačných vzorcov, ktoré sa vyskytli medzi rozhodcom a hráčmi, boli verbálne formulácie ako inštrukcia a konštatovanie prepojené práve s negatívnymi verbálnymi formuláciami. V 27 percentách prípadov rozhodca reagoval na negatívny verbálny prejav hráčov inštrukciou (NE-I), respektíve hráč reagoval negatívnym verbálnym prejavom po inštruovaní rozhodcom v 20,13 % prípadov. Neutrálne kladenie otázok a postulovanie odpovedí z oboch strán bolo zaznamenané v 19,50 % prípadov. Rozhodca taktiež frekvencovane reagoval postulovaním verbálnej formulácie vo forme konštatovania ako reakcie na negatívny verbálny prejav hráčov (18,24 %). V 15,09 % prípadov došlo medzi rozhodcom a hráčmi k výmene negatívnych verbálnych formulácií.

V ďalšej časti analýzy sa zameriame na diferencie vo výskyte komunikačných vzorcov v rámci špecifických herných situáciách medzi rozhodcom a hráčmi rôznych vekových kategórií.

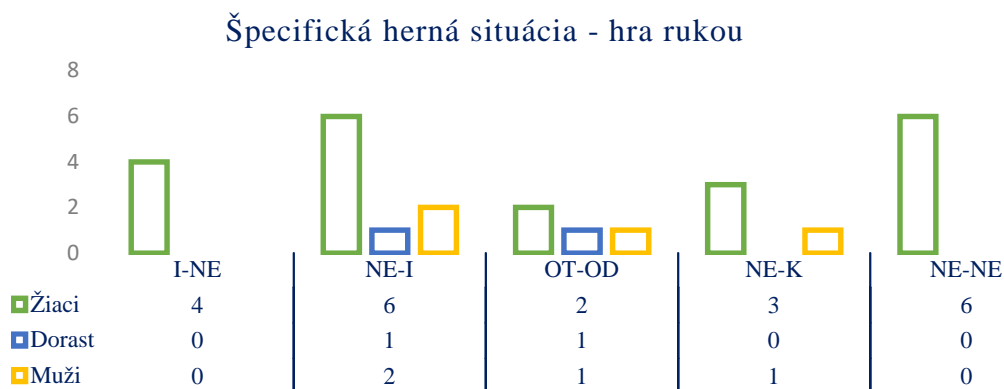
Graf 2 Porovnanie výskytu najčastejších verbálnych komunikačných vzorcov v špecifickej hernej situácii foul

Legenda: I – Inštrukcia; K – Konštatovanie; OT – Otázka; OD – Odpoveď; PE – Pozitívny verbálny prejav; NE – Negatívny verbálny prejav

Ako je viditeľné na grafe 2, tak v špecifickej hernej situácii foul sa najčastejšie vyskytoval komunikačný vzorec negatívnej emócie, za ktorou nasledovala inštrukcia. Tento vzorec sme u mužov spozorovali v 50 % prípadov, u dorastencov 42,30 % a u žiakov sme tento vzorec spozorovali v 7,69 % prípadov. U mužov sme zaznamenali najnižší výskyt v komunikačnom vzorci otázka – odpoveď (6-krát), rovnako ako negatívnu emóciu – konštatovanie. Najčastejší výskyt bol už pri spomínanom vzorci negatívne emócie – inštrukcie.

Tento komunikačný vzorec sme najčastejšie zaznamenali aj v kategórii dorast, kde sme tento vzorec spozorovali 11-krát. Kombináciu otázka – odpoveď a negatívna emócia – negatívna emócia sme zaznamenali 6-krát v kategórii dorast, čo bol najnižší výskyt v tejto vekovej kategórii. V kategórii žiakov sa najčastejšie vyskytoval komunikačný vzorec negatívnej emócie, za ktorou nasledovalo konštatovanie – tento vzorec sme spozorovali 3-

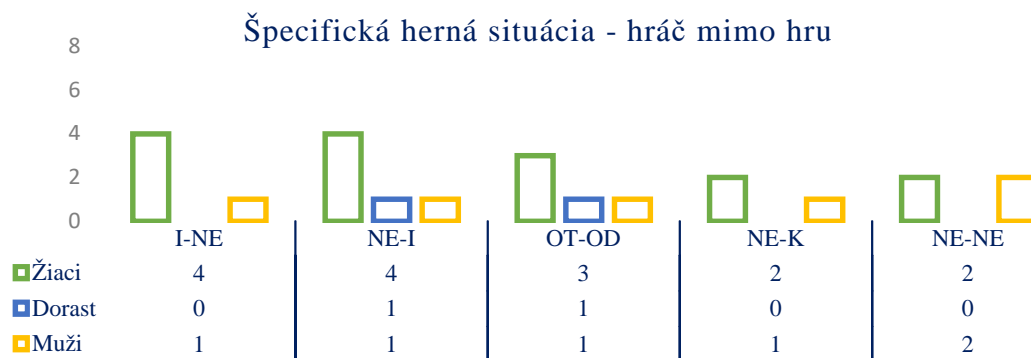
krát. Ani v jednom prípade sme u žiakov nepostrehli komunikačný vzorec negatívna emócia nasledovaná ďalšou negatívnou emóciou. Súhrnne možno konštatovať, že vo všetkých troch kategóriách sa najčastejšie používali inštrukcie a najmenej často pozitívne verbálne prejavy. Bez ohľadu na správnosť rozhodnutia sme vo všetkých kategóriách pomerne často zaznamenali negatívne verbálne prejavy.

Graf 3 Porovnanie výskytu najčastejších verbálnych komunikačných vzorcov v špecifickej hernej situácii hra rukou

Legenda: I – Inštrukcia; K – Konštatovanie; OT – Otázka; OD – Odpoveď; PE – Pozitívny verbálny prejav; NE – Negatívny verbálny prejav

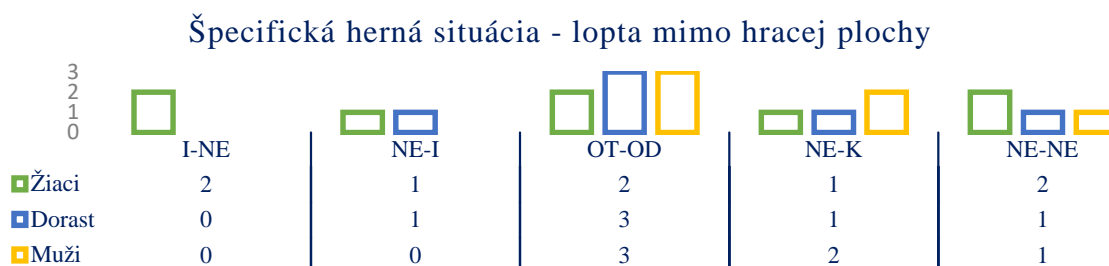
Ako je viditeľné na grafe 3, tak v špecifickej hernej situácii hra rukou sa celkovo najčastejšie vyskytoval komunikačný vzorec negatívnej emócie, za ktorou nasledovala inštrukcia. Tento vzorec sme u mužov spozorovali 2-krát, u dorastencov raz a u žiakov 6-krát. V kategórii mužov a žiakov bol tento komunikačný vzorec zároveň aj najčastejšie sa vyskytujúci. Pri tejto hernej situácii to vieme odôvodniť nerozlišovaním dovolenej hry rukou od zakázanej hry rukou. Žiaci, resp. hráči v žiackom veku považujú každý kontakt lopty s rukou za porušenie pravidiel, a to ústilo k častým negatívnym reakciám pri tejto hernej situácii. V kategórii dorast sme zaznamenali celkovo len dva komunikačné vzorce, a to otázka – odpoveď a negatívna emócia – inštrukcia.

Graf 4 Porovnanie výskytu najčastejších verbálnych komunikačných vzorcov v špecifickej hernej situácii hráč mimo hru

Legenda: I – Inštrukcia; K – Konštatovanie; OT – Otázka; OD – Odpoveď; PE – Pozitívny verbálny prejav; NE – Negatívny verbálny prejav

V špecifickej hernej situácii hráč mimo hru, ako je viditeľné na grafe 4, bol najčastejšie zaznamenaný komunikačný vzorec negatívna emócia v kombinácii s inštrukciou, ktorú sme u žiakov zaznamenali 4-krát, u dorastencov aj u mužov raz. Táto skutočnosť môže byť podmienená tým, že rozhodca pri zápasoch žiakov nemá asistentov rozhodcu, ktorí signalizujú hráča mimo. Najčastejším komunikačným vzorcom v kategórii mužov aj v kategórii dorast je negatívna emócia nasledovaná ďalšou negatívnou emóciou, ktorú sme spozorovali 2-krát v oboch vekových kategóriách. V kategórii žiakov sme najčastejšie zaznamenali komunikačné vzorce negatívna emócia v kombinácii s inštrukciou a inštrukcia v kombinácii s negatívnou emóciou. Tieto dva vzorce sme zaznamenali 4-krát počas zápasu žiakov. Komunikačný vzorec, ktorý sa celkovo vyskytol v tejto hernej situácii najmenej frekventovane, bola negatívna emócia v kombinácii s konštatovaním. Tento vzorec sa nám podarilo zaznamenať 2-krát v kategórii žiakov, raz u mužov a ani raz pri dorastencoch.

Graf 5 Porovnanie výskytu najčastejších verbálnych komunikačných vzorcov v špecifickej hernej situácii lopta mimo hracej plochy.

Legenda: I – Inštrukcia; K – Konštatovanie; OT – Otázka; OD – Odpoveď; PE – Pozitívny verbálny prejav; NE – Negatívny verbálny prejav

V špecifickej hernej situácii lopta mimo hracej plochy (graf 5) bol najčastejšie zaznamenaný komunikačný vzorec otázka – odpoveď, ktorý sme u žiakov zaznamenali 2-krát, u dorastencov aj u mužov 3-krát. Zároveň to bol aj najčastejšie sa vyskytujúci komunikačný vzorec v kategórii mužov a v kategórii dorast. V kategórii žiakov sme najčastejšie zaznamenali komunikačné vzorce negatívna emócia v kombinácii s konštatovaním (2-krát) a inštrukcia v kombinácii s negatívnou emóciou (2-krát). Komunikačný vzorec, ktorý sa celkovo vyskytol v tejto hernej situácii najmenej často, je negatívna emócia v kombinácii s inštrukciou, rovnako ako inštrukcia v kombinácii s negatívnou emóciou. Tieto vzorce sa nám podarilo celkovo zaznamenať 2-krát a z toho ani raz v kategórii mužov.

Záver

Počas troch futbalových zápasov sa nám podarilo zaznamenať 679 verbálnych prejavov, z ktorých sa v komunikačnom vzorci objavilo 359 kombinácií. Najčastejší výskyt verbálnych prejavov sme zaznamenali v inštrukciách, ktoré sme spozorovali 225-krát a negatívnych verbálnych prejavoch zaznamenaných 153-krát. Verbálnym prejavom, ktorý sa počas zápasov používal najmenej, boli pozitívne verbálne prejavy a tie sme zaznamenali len v 26 prípadoch. V priebehu troch futbalových zápasov sa nám podarilo zaznamenať viacero verbálnych komunikačných vzorcov. Z 36 možných kombinácií sme vybrali 5 vzorcov, ktoré sa vyskytovali najčastejšie: inštrukcia – negatívny verbálny prejav (I-NE); negatívny verbálny prejav – inštrukcia (NE-I); otázka – odpoveď (OT-OD); negatívny verbálny prejav – konštatovanie (NE-K); negatívny verbálny prejav – negatívny verbálny prejav (NE-NE). Vo vekových kategóriách muži a dorast boli sledované komunikačné vzorce najčastejšie zaznamenané v špecifickej hernej situácii faul. Vo vekovej kategórii žiakov sme týchto 5 najčastejšie sa vyskytujúcich vzorcov zaznamenali v špecifickej hernej situácii hra rukou.

Prezentované výsledky dávajú predpoklad na ďalšie skúmanie komunikačnej interakcie medzi rozhodcom a hráčmi pôsobiacich na rôznych úrovniach futbalových líg, ako aj v rôznych typoch športov, keďže sa tejto problematike venovalo na Slovensku ešte málo pozornosti.

Literatúra:

- Australian Coaching Council. (1996): Officiating better – becoming a more effective official: A guide to self-reflection for sports officials. Canberra: Australian Sport Commission.
- BAR-ELI, M. – LEVY-KOLKER, L. – PIE, J. S. – TENENBAUM, G. (1995): A crisis-related analysis of perceived referees' behavior in competition. In: *Journal of Applied Sport Psychology*, 7, s. 63–80.
- BALMER, N. J. – NEVILL, A. M. – LANE, M. – WARD, P. – WILLIAMS, A. M. – FAIRCLOUGH, S. H. (2007): Influence of crowd noise on soccer refereeing consistency in soccer. In: *Journal of sport behaviour*, 30/2, s. 130–145.
- BOWERS, C. – JENTSCH, E. – SALAS, C. – BRAUN, C., (1998). Analyzing communication sequence for team training needs assessment. In: *Human Factors*, s. 672–679.
- DAWSON, P. – DOBSON, S. (2010): The influence of social pressure and nationality on individual decisions: Evidence from the behaviour of referees. In: *Journal of Economic Psychology*, 31, s. 181–191.
- DOSSEVILLE, F. – LABORDE, S. – RAAB, M. (2011): Contextual and personal motor experience effect in judo referees' decisions. In: *The Sport Psychologist*, 25, s. 78–81.
- FRUCHART, E. – CARTON, A. (2012): How do amateur soccer referees destabilize a match? In: *Psicologica*, s. 435–449.
- HELSEN, W. – BULTYNCK, J. B. (2004): Physical and perceptual cognitive demands of topclass refereeing in association football. In: *Journal of Sports Sciences*, 22, s. 179–189.
- JEONG, A., 2009. *Discussion Analysis Tool*. [Cit. 2010-02-10.] Dostupné na internete: <<http://myweb.fsu.edu/ajeong/dat/>>
- JONES, M. V. – PAULL, G. V. – ERSKINE, J. (2002): The impact of team's aggressive reputation on the decisions of association football referees. In: *Journal of Sport Sciences*, 20, s. 991–1000.
- KAČÚR, P. (2011): Analýza verbálneho prejavu trénera hádzanej. In: *Zborník z celoslovenského kola ŠVK s medzinárodnou účasťou vo vedách o športe*. Prešov: Prešovská Univerzita v Prešove, s. 160.
- KAČÚR, P. – SLANČOVÁ, T. – ZUSKOVÁ, K. (2011): Coach's verbal communication and athletes performance during volleyball matches. In: S. Serpa – N. Teixeira – M. J. Almedia – A. Rosado (eds.): *Sport and Exercise Psychology: Human Performance, Well-Being and Health. Proceedings of the FEPSAC Congress of Sport Psychology 12-17 July 2011 at Madeira, Portugal*. Madeira: IP-RAM, s. 281.
- KAČÚR, P. (2012): Problematika diagnostikovania komunikácie v športových hrách. In: J. Votík – L. Charvát (eds.): *Hry 2012. Sborník referátů z 10. Mezinárodní vědecké konference konané v Nectinech ve dnech 18.–19. dubna 2012*. Plzeň: Fakulta pedagogická, Západočeská univerzita v Plzni, s. 129–136.
- MELLICK, C. M. – FLEMING, S. – BULL, P. – LAUGHARNE, E. J. (2005): Identifying Best Practice for Referee Decision Communication in Association and Rugby Union Football. In: *Football Studies*, 8/1, s. 42–57.
- PAGE, K. – PAGE, L. (2010): Alone against the crowd: individual differences in referee's ability to cope under pressure. In: *Journal of Economic Psychology*, 31, s. 192–199.
- PLESSNER, H. – BETSCH, T. (2001): Sequential effects in important referee decisions: The case of penalties in soccer. In: *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 23, s. 254–259.
- SIMMONS, P. (2009): *Justice, culture and football referee communication. Final report of Joao Havelange Research Scholarship study to FIFA/CEIS Scientific Committee*, Switzerland.
- SIMMONS, P. (2010): Communicative display as fairness heuristics: Strategic football referee communication. In: *Australian Journal of Communication*. 37, pp. 75–94.
- SLANČOVÁ, T. – SLANČOVÁ, D. (2009): Attitudinal communicative acts in the ball games training of the players in older school-age. In: *Przegląd Naukowy Kultury Fizycznej Uniwersytetu Rzeszowskiego. Kwartalnik*, XII., s. 274–278.

STEEL, S. (1993): Using psychology to help referees to improve performance. In: H. Konrad (ed.): *International Volleytech*, 4, s. 8–11.

TÓTH, L. (2016): Ovládanie pravidiel futbalu hráčmi a ich verbálna komunikácia s rozhodcom. In: J. Bačenková – I. Boržíková (eds.): *Acta Facultatis exercitationis corporis universitatis Presoviensis*, 1, 2016. Prešov Prešovská Univerzita v Prešove, Fakulta športu, s. 69–75.

Summary

The Analysis of Communication Interaction between Judge and Soccer Players

The subject of the paper is focused on the analysis of the level of communication interaction between the judges and the players of different age categories. Verbal communication interaction was analysed defining five the most frequently used verbal patterns. We also found out that the most frequent verbal expressions communicated by players and judges were instructions. Moreover, the analysis was conducted on three different age levels of football players regarding young players, adolescents and adults.

Príspevok vznikol v rámci riešenia projektu VEGA 1/0164/15 Interdisciplinárna analýza športového komunikačného registra.